

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

جمهوری اسلامی ایران
وزارت کار و امور اجتماعی

استاندارد مهارت و آموزشی

سرمه دوز

گروه برنامه ریزی درسی صنایع دستی و هنر

تاریخ شروع اعتبار: ۱۳۸۱/۰۱/۰۱

کد استاندارد: ۷-۹۵/۹۰/۱/۲

معاونت پژوهش و برنامه ریزی : تهران-خیابان
آزادی- نیش چهارراه خوش- سازمان آموزش فنی و
حرفه‌ای کشور- طبقه پنجم
تلفن: ۶۶۹۴۱۵۱۶ دورنگار: ۶۶۹۴۱۲۷۲
کدپستی: ۱۳۴۵۶۵۳۸۶۸
EMAIL: INFO@IRANTVTO.IR

از کلیه صاحب نظران
تقاضا دارد پیشنهادات و
نظرات خود را درباره
این سند آموزشی به
نشانی‌های مذکور اعلام
نمایند.

دفتر طرح و برنامه های درسی: تهران- خیابان
آزادی- خ خوش شمالی- تقاطع خوش و نصرت -
ساختمان فناوری اطلاعات و ارتباطات- طبقه چهارم
تلفن: ۶۶۹۴۴۱۱۹ و ۶۶۹۴۴۱۲۰ دورنگار: ۶۶۹۴۴۱۱۷
کدپستی: ۱۴۵۷۷۷۷۳۶۳
EMAIL: DEVELOP@IRANTVTO.IR

تعریف مفاهیم سطوح یادگیری	
آشنایی: به مفهوم داشتن اطلاعات مقدماتی/شناسایی: به مفهوم داشتن اطلاعات کامل/ اصول: به مفهوم مبانی مطالب نظری/ توانایی: به مفهوم قدرت انجام کار	
مشخصات عمومی شغل :	
سرمه دوز درجه ۱ کسی است که دوره سرمه دوزی درجه ۲ را گذرانده باشد و از عهده طراحی نقشه‌های اصیل (ختایی، اسلیمی و شاه عباسی و ...) برآید و تسلط کامل به اجراء دوخت این نقوش داشته باشد.	
ویژگی های کارآموز ورودی :	
حداقل میزان تحصیلات : حداقل دیپلم	
حداقل توانایی جسمی: سلامت کامل جسمی و روانی	
مهارت های پیش نیاز این استاندارد: گذراندن سرمه دوزی درجه ۲ قبل از مهارت فوق الزامی است.	
طول دوره آموزشی :	
طول دوره آموزش	: ۱۶۴ ساعت
- زمان آموزش نظری	: ۳۶ ساعت
- زمان آموزش عملی	: ۱۲۰ ساعت
- زمان کارآموزی در محیط کار	: ۸ ساعت
- زمان اجرای پروژه	: - ساعت
- زمان سنجش مهارت	: - ساعت
روش ارزیابی مهارت کارآموز:	
۱- امتیاز سنجش نظری(دانش فنی): ۲۵٪	
۲- سنجش عملی : ۷۵٪	
۱-۲- امتیاز سنجش مشاهده ای: ۱۰٪	
۲-۲- امتیاز سنجش نتایج کار عملی: ۶۵٪	
ویژگیهای نیروی آموزشی :	
حداقل سطح تحصیلات: لیسانس مرتبط	

ردیف	عنوان توانایی
۱	توانایی تهیه پارچه در ابعاد مورد نظر
۲	توانایی تشخیص پارچه مناسب جهت دوخت
۳	توانایی آماده سازی پارچه مناسب جهت دوخت
۴	توانایی لایی زنی پارچه ها در صورت لزوم
۵	توانایی طراحی نقوش سنتی جهت کار
۶	توانایی طرح اندازی دقیق با توجه به ابعاد پارچه
۷	توانایی انتخاب مواد و ابزار مناسب
۸	توانایی شناخت طرحهای اسلیمی و ترسیم آنها جهت دوخت
۹	توانایی شناخت طرحهای ختایی و ترسیم آنها جهت دوخت
۱۰	توانایی شناخت گل‌های شاه عباسی و اناری جهت دوخت
۱۱	توانایی شناخت پيله کرم ابریشم و نحوه برش آنها جهت دوخت
۱۲	توانایی نحوه اتصال گل‌های پيله کرم ابریشم به پارچه در اشکال مختلف
۱۳	توانایی شناخت زغره دوزی و چگونگی انتخاب طرح مناسب
۱۴	توانایی شناخت انواع جلوه در حد فاصل ۱ سانتی متر و ۲ سانتی متر
۱۵	توانایی شناخت طرح تلفیقی سرمه دوزی و زغره دوزی توأم
۱۶	توانایی شناخت و دوخت طرح تلفیقی پيله و سرمه توأم
۱۷	توانایی آشنایی با ابعاد روتختی ۱ نفره و ۲ نفره و دوخت یک کدام از آنها
۱۸	توانایی آشنایی با ابعاد رولحافی و کیف های کوچک (میهمانی شب)
۱۹	توانایی پیشگیری از حوادث و رعایت نکات ایمنی و بهداشتی

شماره	شرح	زمان آموزش		
		نظری	عملی	جمع
۱	<p>توانایی تهیه پارچه در ابعاد مورد نظر</p> <p>۱-۱ آشنایی با پارچه جنس آن و چگونگی طرح اندازی و برش ابعاد آن</p> <p>۱-۲ شناسایی اصول برش دقیق پارچه با توجه به اضافه درز و آسترکشی آن</p> <p>۱-۳ آشنایی با موضوع دوخت (سرویس پذیرایی، سرویس عروس، سرویس اتاق خواب، رانل، سجاده، جانماز، رولحافی، کیف و ...)</p> <p>۱-۴ آشنایی به تخمین میزان آستری، یراق یا نوارهای تزئینی با توجه به موضوع دوخت</p> <p>۱-۵ آشنایی با تخمین پارچه مورد نیاز در صورت ترکیب دو پارچه (ساتن و ترمه یا مخمل و ترمه و یا مخمل، ترمه و ساتن)</p> <p>۱-۶ شناسایی اصول تهیه پارچه در ابعاد مورد نظر</p>	۲	۴	۶
۲	<p>توانایی تشخیص پارچه های مناسب جهت دوخت</p> <p>۲-۱ آشنایی با پارچه های مناسب جهت دوخت (مخمل، ترمه، مخمل جیر، تور ارگانزا)</p> <p>۲-۲ آشنایی با پارچه مخمل، ابریشمی، نخی و مخمل جیر و تفاوت آنها</p> <p>۲-۳ آشنایی با پارچه ارگانزا (شیشه ای) کریستال و ژرژت</p> <p>۲-۴ آشنایی با پارچه گیپور</p> <p>۲-۵ آشنایی با پارچه زری دار (ترمه) و نحوه کار روی آن</p> <p>۲-۶ آشنایی با پارچه ترمه مثقالی و ترمه های دستبافت</p> <p>۲-۷ شناسایی اصول تشخیص پارچه های مناسب جهت دوخت</p>	۳	۱	۴
۳	<p>توانایی آماده سازی پارچه مناسب جهت دوخت</p> <p>۳-۱ آشنایی با آماده سازی پارچه ها جهت دوخت (ترمه - مخمل - ارگانزا) برش سردوزی</p> <p>۳-۲ شناسایی اصول لایی زدن با استفاده از لایی چسبان</p>	۲	۴	۶

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
			<p>۳-۳ شناسایی اصول لایی زدن با استفاده از نشاسته و سریش و نشاسته</p> <p>۳-۴ شناسایی اصول کادر کشی و آماده سازی جهت طرح اندازی</p> <p>۳-۵ شناسایی اصول طرح اندازی به روی پارچه مخمل به شیوه سنتی با توجه به ابعاد طرح</p> <p>۳-۶ شناسایی اصول آماده سازی پارچه مناسب جهت دوخت</p>	
۶	۴	۲	<p>توانایی لایی زنی پارچه ها در صورت لزوم</p> <p>۴-۱ آشنایی با ابعاد پارچه</p> <p>۴-۲ شناسایی اصول تهیه سریش یا لعاب نشاسته به میزان کافی</p> <p>۴-۳ آشنایی با استفاده از متقال و توجه به آبرفت آن قبل از اتصال به پارچه</p> <p>۴-۴ شناسایی اصول به کارگاه کشیدن پارچه در صورت لایی زدن به شیوه سنتی</p> <p>۴-۵ آشنایی با تشخیص عدم استفاده از لایی چسبان یا سریش در برخی از پارچه ها</p> <p>۴-۶ آشنایی با در نظر گرفتن شیوه های خاص لایی زدن به شیوه سنتی و عدم چروک آن پس از خشک شدن</p> <p>۴-۷ شناسایی اصول لایی زدن پارچه</p>	
۷	۵	۲	<p>توانایی طراحی نقوش سنتی جهت کار</p> <p>۵-۱ شناسایی اصول طراحی نقوش سنتی گل و برگ</p> <p>۵-۲ شناسایی اصول طراحی گل‌های ختایی به صورت حاشیه</p> <p>۵-۳ شناسایی اصول طراحی گل‌های شاه عباسی و اناری</p> <p>۵-۴ شناسایی اصول طراحی اسلیمی</p> <p>۵-۵ شناسایی اصول طراحی انواع بته و جقه و شناخت آنها</p> <p>۵-۶ آشنایی با نقوش به صورت لچک ترنجی، سرترنجی و شمشه</p>	

شماره	شرح	زمان آموزش		
		نظری	عملی	جمع
۵-۷	شناسایی اصول طراحی پرنده (سیمرغ) همراه گل و برگ اسلیمی و ختایی			
۵-۸	شناسایی اصول طراحی نقوش سنتی جهت کار			
۶	توانایی طرح اندازی دقیق با توجه به ابعاد پارچه	-	۵	۵
۶-۱	شناسایی اصول انتقال طرح به شیوه سنتی با پودر تالک یا ذغال			
۶-۲	شناسایی اصول انتقال طرح با کاربن در برخی از پارچه ها			
۶-۳	شناسایی اصول انتقال طرح به صورت مستقیم روی پارچه با مهر			
۶-۴	شناسایی اصول انتقال طرح به صورت مستقیم با قلم در صورتی که پارچه ارگانزا یا تور باشد			
۶-۵	شناسایی اصول انتقال طرح با کاربن به پشت کار و انجام زیرکش کار در ترمه یا مخمل			
۶-۶	شناسایی اصول طرح اندازی دقیق روی پارچه			
۷	توانایی انتخاب مواد و ابزار مناسب	۲	۲	۴
۷-۱	آشنایی با استفاده از سرمه های ظریف و سوزن و نخ مناسب آنها			
۷-۲	آشنایی با تشخیص استفاده از سرمه های صاف، تراش یا زیرخاکی			
۷-۳	آشنایی با استفاده از منجوق های بسیار ریز هماهنگ با سرمه			
۷-۴	آشنایی با استفاده از نخهای بسیار ظریف هماهنگ با سرمه و سوزن			
۷-۵	آشنایی با استفاده از سوزن های منجوق دوزی ظریف و بلند			
۷-۶	آشنایی با استفاده از کارگاههای بزرگ جهت انجام کار در ابعاد بزرگ ($۱/۵ \times ۲$) ($۲/۵ \times ۳$)			
۷-۷	شناسایی اصول انتخاب مواد و ابزار مناسب			

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
۹	۷	۲	<p>توانایی طراحی طرحهای اسلیمی و ترسیم آنها جهت دوخت</p> <p>آشنایی با طرحهای اسلیمی</p> <p>شناسایی اصول طرحهای اسلیمی در گوشه ها با استفاده از قرینه سازی</p> <p>شناسایی اصول دوخت طرحها با استفاده از مواد مناسب</p> <p>آشنایی با نشان دادن طرح با استفاده از مواد محدود (طلایی و نقره ای) و (صاف، تراش و زیرخاکی)</p> <p>شناسایی اصول دوخت یک طرح اسلیمی به صورت تمرینی</p> <p>شناسایی اصول ترسیم طرحهای اسلیمی و دوخت آن</p>	<p>۸</p> <p>۸-۱</p> <p>۸-۲</p> <p>۸-۳</p> <p>۸-۴</p> <p>۸-۵</p> <p>۸-۶</p>
۱۱	۹	۲	<p>توانایی طراحی طرحهای ختایی و ترسیم آنها جهت دوخت</p> <p>شناسایی اصول دوخت طرحهای ختایی با تفکیک اجزا از یکدیگر</p> <p>آشنایی با چگونگی استفاده از بلرسان ساده و پیچ</p> <p>آشنایی با تحلیل اجزاء طرح و استفاده از زرک دوزی در صورت لزوم</p> <p>شناسایی اصول دوخت یک پرنده به همراه گل و برگ ختایی</p> <p>آشنایی با چگونگی استفاده از بلرسان در قسمتهایی در بدن پرنده</p> <p>شناسایی اصول دوخت یک حاشیه کوچک با استفاده از طرحهای گل و برگ ختایی</p> <p>شناسایی اصول ترسیم طرحهای ختایی و دوخت آن</p>	<p>۹</p> <p>۹-۱</p> <p>۹-۲</p> <p>۹-۳</p> <p>۹-۴</p> <p>۹-۵</p> <p>۹-۶</p> <p>۹-۷</p>
۱۳	۹	۴	<p>توانایی طراحی گلهای شاه عباسی و اناری و ترسیم آنها جهت دوخت</p> <p>آشنایی با اندازه گل با توجه به سطح پارچه</p> <p>آشنایی با استفاده از مواد محدود برای دوخت یک گل شاه عباسی</p> <p>آشنایی با استفاده از حاشیه های مناسب و هماهنگ جهت قرار گرفتن گل شاه عباسی در گوشه کادر</p>	<p>۱۰</p> <p>۱۰-۱</p> <p>۱۰-۲</p> <p>۱۰-۳</p>

شماره	شرح	زمان آموزش		
		نظری	عملی	جمع
۱۰-۴	آشنایی با استفاده بجا از سنگ های تزئینی، منجوق و مروارید روی گل‌های شاه عباسی			
۱۰-۵	آشنایی با بکارگیری مواد مناسب جهت تفکیک اجزاء طرح گل شاه عباسی			
۱۰-۶	شناسایی اصول دوخت یک گل شاه عباسی به صورت تابلو			
۱۰-۷	شناسایی اصول ترسیم گل های شاه عباسی و اناری			
۱۱	توانایی شناخت پيله كرم ابريشم و نحوه برش آنها جهت دوخت	۲	۶	۸
۱۱-۱	آشنایی با پيله مرغوب جهت برش گل و برگ			
۱۱-۲	آشنایی با استفاده از قیچی مناسب جهت برش پيله ها			
۱۱-۳	شناسایی اصول برش گل نسترن			
۱۱-۴	شناسایی اصول برش گل مینا			
۱۱-۵	شناسایی اصول برش گل کوكب			
۱۱-۶	شناسایی اصول برش گل شكوفه			
۱۱-۷	شناسایی اصول برش گل اختر			
۱۱-۸	شناسایی اصول برش پروانه			
۱۱-۹	شناسایی اصول برش پرنده			
۱۱-۱۰	شناسایی اصول برش انگور			
۱۱-۱۱	شناسایی اصول برش برگ رز			
۱۱-۱۲	شناسایی اصول برش برگهای ریز جوانه			
۱۱-۱۳	شناسایی اصول برش برگ کنگره			
۱۱-۱۴	شناسایی اصول برش گل‌های بزرگ ۴ قسمتی			

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
			<p>آشنایی با آماده سازی اجزاء برش خورده از پيله كرم ابريشم جهت اتصال به پارچه</p> <p>شناسایی اصول برش كرم ابريشم جهت دوخت</p>	<p>۱۱-۱۵</p> <p>۱۱-۱۴</p>
۷	۷	-	<p>توانایی نحوه اتصال گل‌های پيله كرم ابريشم به پارچه در اشكال مختلف</p> <p>شناسایی اصول اتصال گل‌های شكوفه با استفاده از نخ گلابتون يا سرمه</p> <p>شناسایی اصول اتصال گل نسترن با استفاده از بلرسان و سرمه</p> <p>شناسایی اصول اتصال گل كوكب با استفاده از نخ گلابتون</p> <p>شناسایی اصول اتصال پروانه با استفاده از بلرسان، نخ گلابتون و سرمه يا پولك</p> <p>شناسایی اصول اتصال پرنده با استفاده از نخ نامرئی يا بلرسان</p> <p>شناسایی اصول اتصال انگور با استفاده از نخ نامرئی يا بلرسان</p> <p>شناسایی اصول دوخت يك تابلو پيله دوزی در ابعاد دلخواه</p> <p>شناسایی اصول نحوه اتصال گل‌های پيله كرم ابريشم به پارچه</p>	<p>۱۲</p> <p>۱۲-۱</p> <p>۱۲-۲</p> <p>۱۲-۳</p> <p>۱۲-۴</p> <p>۱۲-۵</p> <p>۱۲-۶</p> <p>۱۲-۷</p> <p>۱۲-۸</p>
۱۲	۱۰	۲	<p>توانایی زغره دوزی و چگونگی انتخاب طرح مناسب</p> <p>آشنایی با وسایل و ابزار مورد نیاز در زغره دوزی</p> <p>شناسایی اصول دوخت زغره با پولك و سرمه و مروارید شماره ۳ و سرمه صاف و تراش</p> <p>شناسایی اصول دوخت حداقل ۹ نمونه جلوه در فاصله های ۱ سانتی متری و ۲ سانتی متری</p> <p>شناسایی اصول دوخت يك حاشیه به وسیله زغره دوزی</p> <p>شناسایی اصول زغره دوزی و چگونگی انتخاب طرح مناسب</p>	<p>۱۳</p> <p>۱۳-۱</p> <p>۱۳-۲</p> <p>۱۳-۳</p> <p>۱۳-۴</p> <p>۱۳-۵</p>

شماره	شرح	زمان آموزش		
		نظری	عملی	جمع
۱۴	توانایی جلوه دوزی در حد فاصل ۱ سانتی متر و ۲ سانتی متر	-	۸	۸
۱۴-۱	شناسایی اصول دوخت زغره با جلوه حلقوی در حد فاصل کمتر از ۱ سانتی متر			
۱۴-۲	شناسایی اصول دوخت جلوه حلقوی و پیچ یک طرفه در حد فاصل ۱ سانتی متر			
۱۴-۳	شناسایی اصول دوخت جلوه داربستی در حد فاصل ۲ سانتی متری			
۱۴-۴	شناسایی اصول دوخت جلوه ماریچ در حد فاصل ۱ سانتی متری			
۱۴-۵	شناسایی اصول دوخت جلوه زیگزاگ در حد فاصل ۲ سانتی متری			
۱۴-۶	شناسایی اصول دوخت جلوه حصیری در حد فاصل ۲ سانتی متری			
۱۴-۷	شناسایی اصول دوخت جلوه داربستی با استفاده از پولک به صورت بست			
۱۴-۸	شناسایی اصول دوخت جلوه به صورت ساقه دوزی			
۱۴-۹	شناسایی اصول دوخت جلوه در گل و برگ			
۱۴-۱۰	شناسایی اصول جلوه دوزی			
۱۵	توانایی اجرای طرح تلفیقی سرمه دوزی و زغره دوزی توأم	۲	۸	۱۰
۱۵-۱	آشنایی با طرح مناسب جهت اجراء و تلفیق سرمه و زغره			
۱۵-۲	شناسایی اصول دوخت تلفیقی سرمه و زغره			
۱۵-۳	شناسایی اصول دوخت تلفیقی سرمه، زغره و پيله دوزی			
۱۵-۴	شناسایی اصول طرح تلفیقی سرمه دوزی و زغره دوزی			
۱۶	توانایی دوخت طرح تلفیقی پيله و سرمه توأم	۱	۶	۷
۱۶-۱	آشنایی با طرح مناسب برای پيله دوزی و سرمه دوزی			
۱۶-۲	شناسایی اصول دوخت تلفیقی سرمه و پيله			

شماره	شرح	زمان آموزش		
		نظری	عملی	جمع
۱۷	<p>توانایی تشخیص ابعاد روتختی ۱ نفره و ۲ نفره و دوخت یک کدام از آنها</p> <p>۱۷-۱ آشنایی با جدول ابعاد پارچه جهت برش روتختی ۱ نفره</p> <p>۱۷-۲ آشنایی با جدول ابعاد پارچه جهت برش روتختی ۲ نفره</p> <p>۱۷-۳ شناسایی اصول لایی زدن و میزان اضافه پارچه جهت لایی زدن</p> <p>۱۷-۴ شناسایی اصول برش آستری برای روتختیها</p> <p>۱۷-۵ شناسایی اصول آسترکشی روتختی</p> <p>۱۷-۶ شناسایی اصول حاشیه دوزی با تور - ساتن و یا هر دو و میزان چین دادن آن</p> <p>۱۷-۷ آشنایی با مدل‌های مختلف روتختی ۱ نفره و ۲ نفره</p> <p>۱۷-۸ آشنایی با طراحی و برآورد میزان پارچه جهت دوخت یک سرویس اتاق خواب</p> <p>۱۷-۹ شناسایی اصول طرحهای مناسب جهت دوخت سرمه و زغره به روی روتختی</p> <p>۱۷-۱۰ شناسایی اصول تشخیص ابعاد روتختی</p>	۳	۲۰	۲۳
۱۸	<p>توانایی تشخیص ابعاد رو لحافی و کیف های کوچک (میهمانی شب)</p> <p>۱۸-۱ آشنایی با ابعاد رولحافی ۱ نفره و ۲ نفره</p> <p>۱۸-۲ شناسایی اصول انتخاب پارچه مناسب جهت رویه لحاف</p> <p>۱۸-۳ آشنایی با ابعاد مختلف کیف های میهمانی شب</p> <p>۱۸-۴ شناسایی اصول دوخت کیف لایی زدن و آسترکشی آن</p> <p>۱۸-۵ آشنایی با طرح مناسب جهت دوخت کیفهای کوچک</p> <p>۱۸-۶ آشنایی با میزان فاصله طرح تزئینی با لبه پارچه جهت دوخت درز</p> <p>۱۸-۷ شناسایی اصول دوخت رولحافی و کیف های کوچک</p>	۲	۳	۵

زمان آموزش			شرح	شماره
جمع	عملی	نظری		
۳	۲	۱	توانایی پیشگیری از حوادث و رعایت نکات ایمنی و بهداشتی	۱۹
			آشنایی با حوادث احتمالی در کارگاه	۱۹-۱
			آشنایی با اطفاء حریق و اصول آتش نشانی	۱۹-۲
			آشنایی با رعایت نکات ایمنی و بهداشتی در کارگاه	۱۹-۳
			آشنایی با انجام نرمش و حرکات موزون به هنگام خستگی عضلانی گردن - کتف و کمر	۱۹-۴
			آشنایی با رعایت نکات بهداشتی در هنگام خستگی چشم	۱۹-۵
			شناسایی اصول پیشگیری از حوادث و رعایت نکات ایمنی و بهداشتی	۱۹-۶

فهرست استاندارد تجهیزات، ابزار، مواد و وسایل رسانه ای

ردیف	مشخصات فنی	تعداد	شماره
۱	خودکار یا مداد یا خودکار ژله ای		
۲	کاغذ طراحی		
۳	کاربن		
۴	طرح مورد نظر		
۵	سنجاق ته گرد		
۶	قیچی مخصوص برش پارچه		
۷	قیچی مخصوص برش نخ و پيله کرم ابریشم		
۸	قیطان		
۹	خط کش		
۱۰	سانتی متر		
۱۱	صابون خیاطی		
۱۲	جعبه کمکهای اولیه		
۱۳	کپسول آتش نشانی		
۱۴	جزوه و کتاب یا وسایل کمک آموزشی		
۱۵	پارچه ترمه - مخمل - یا مخمل جیر		
۱۶	لایی چسب		
۱۷	سرمه تراش (طلایی و نقره ای از هر کدام)		
۱۸	سرمه صاف (طلایی و نقره ای از هر کدام)		
۱۹	منجوق عروس		
۲۰	نخ کوک		
۲۱	نخ پولیستر		
۲۲	نخ شماره ۱۰		
۲۳	پيله کرم ابریشم		